
İĞDIR KÂZİM KARABEKİR TARIM İŞLETMESİ

Arş.Gör.Mete ALİM*
Oğuz ŞİMŞEK**

Özet :

İğdir il merkezine 65 km ve Aralık ilçe merkezine 15 km mesafede bulunan Kâzım Karabekir Tarım İşletmesi 187.116 dekarlık bir alana sahiptir. Bu alanın 90.000 dekarını Dil Ovası oluştururken, geri kalan kısmı ise özellikle Küçük Ağrı'nın kuzey eteklerindeki meralardan oluşmaktadır.

Temel ekonomik faaliyetin hayvancılık olduğu işletmede 2001 yılında 4645 koyun ve 619 sığır beslenmekteydi. 1990 yılından sonra işletmenin hayvan varlığında bir azalma dikkati çekmektedir. Ancak, küçükbaş hayvan sayısının 15000 ve sığır sayısının 1000 başa çıkarılması işletmenin öncelikli hedefleri arasındadır.

İşletmede ikinci önemli ekonomik faaliyet tarım olmakla birlikte, doğal çevre şartları sebebiyle, çok sınırlı bir alanda yapılmaktadır. Yine, henüz yeterli ürün çeşitliliğine ulaşamamıştır. İşletmede yem bitkileri yetiştirilmekte olup, en önemli tahıl ürünleri ise arpa ve buğdaydır. Son yıllarda hayvancılığa yönelik olarak arpa tarımına önem verilmektedir. Bölgedeki kuraklığın belirgin olarak hissedilmesi ve verimli tarım alanlarının sınırlılığı yanında, yabani domuz sürülerinin verdiği zararlardan dolayı diğer ürünlerin tarımı yapılamamaktadır.

* Atatürk Üniversitesi, K.K.E.F. Coğrafya Eğitimi A.B.D.

** İğdir MEV Anadolu Lisesi Coğrafya Öğretmeni.

Abstract :

Kâzım Karabekir Agricultural Plant, 65km away from Iğdır city centre and 15 km from Aralık town centre has 187.116 da area of land. Dil Ovası occupies 90.000 da of the area and the rest is used as pasture on the north skirts of especially Küçük Ağırı.

In the plant, Where the main economical activity is animal raising, there were 4645 sheep and 619 cows in 2001. There has been a significant decrease in the number of animals in the plant following 1990. However, the plant aims to increase its number of sheep to 15.000 and cows 1000.

Although the second major economical activity in the plant is farming., it is carried out in a very limited land due to natural environmental conditions. There are not yet enough variety of crops. Different fodder plants are grown in the plant, and the most important grain types are barley and wheat. There has been a stress on barley in the recent year because of the direction to animal raising. The drought in the area has a negative effect on agriculture and there is a limited area for agricultural plantation; besides other types of agricultural activities can not be out because of the damage given by wild pigs.

IĞDIR KÂZIM KARABEKİR TARIM İŞLETMESİ

Iğdır Kâzım Karabekir Agricultural Plant

Giriş

Ülkemizin en doğu ucunda (44⁰48') bulunan Kâzım Karabekir Tarım İşletmesi Türkiye, Ermenistan, Nahcivan ve İran sınırlarının kesiştiği Dil Ovası'nda yer alır. İşletme Iğdır ilinin Aralık ilçesi sınırları içinde bulunmaktadır.

Devlet Üretme Çiftlikleri (DÜÇ) Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak Iğdır Devlet Üretme Çiftliği adıyla 1953 yılında kurulan işletme, 1983 yılında Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü'ne (TİGEM) bağlanarak, *Kâzım Karabekir Tarım İşletmesi (KKTİ)* adını almıştır.

Tarım işletmeleri, tarımsal üretimi arttırmak ve çeşitlendirmek, ürün kalitesini arttırmak için çevre çiftçilerine önderlik yapmak amacıyla kurulmuştur. Ayrıca, iyi kalitede tohumluk ve damızlık hayvan yetiştirerek bunların dağıtımını yapmak temel amaçları arasındadırⁱ.

İşletmede altı idari personel, iki ziraat mühendisi, bir veteriner, bir elektrik teknisyeni, on üç güvenlik görevlisi, yetmiş sekiz daimi işçi ve on geçici işçi olmak üzere toplam 111 personel çalışmaktadır.

A- Doğal Çevre Özellikleri

Kâzım Karabekir Tarım İşletmesi topraklarının büyük bölümünün bulunduğu Dil Ovası, kuaterner yaşlı alüvyonlarla kaplıdır. Kuaterner çökellerinin başlıca elemanlarını kil, kum ve çakıllar oluşturmaktadırⁱⁱ.

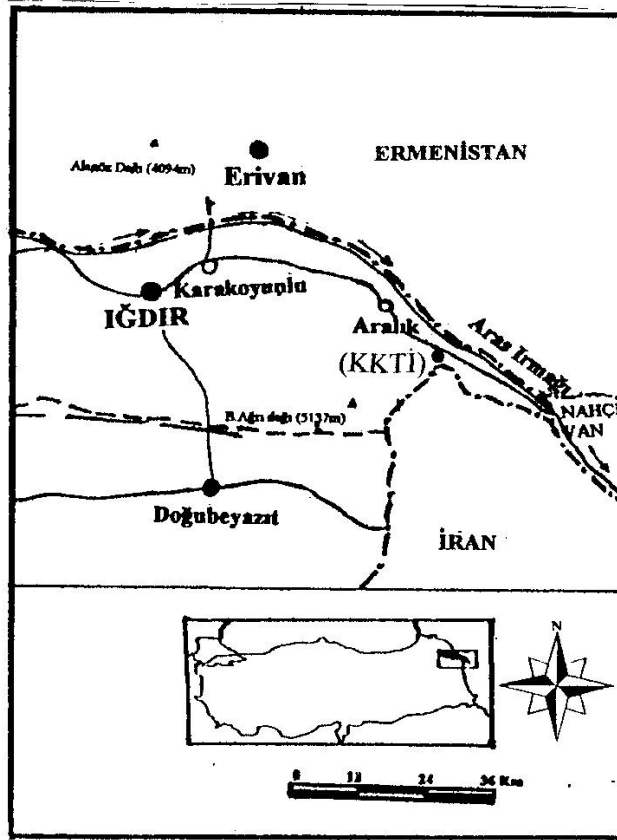
Sahanın güneyinde volaknitler görülmekte olup, özellikle bazaltlar Ateş Tepe'de (855 m) mostra verirler. Bazalt serileri pliyosen çökelleri içinde değişik seviyeler halinde uzanmaktadırⁱⁱⁱ.

İşletme çevresindeki en önemli jeomorfolojik üniteyi Dil Ovası oluşturmaktadır. İşletme arazilerinin 90.000 da.'ı burada bulunmaktadır. Güneyindeki Ağrı dağları ise diğer önemli jeomorfolojik ünitelerdir. Ayrıca,

Iğdır Kâzım Karabekir Tarım İşletmesi

855 m. yüksekliğe sahip Ateş Tepe işletme sınırları içinde bulunan diğer bir jeomorfolojik birimdir.

Iğdır meteoroloji istasyonunun 40 yıllık verilerine göre yıllık ortalama sıcaklık 11.8 °C'dir. Bu sıcaklık DÜÇ rasat istasyonunda 12.8 °C olarak ölçülmüştür^{iv}. Bunda esas rolü, Iğdır Ovası'nda yükseltinin doğuya doğru azalması rol oynamaktadır.

Harita 1. Konum Haritası.

Tablo1. Iğdır'ın Ortalama Aylık Sıcaklık Değerleri (°C).

Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
Ort.Sıc	-3.6	-1.0	5.4	12.2	17.9	21.7	25.6	24.8	19.2	12.0	5.6	-0.3	11.6

Kaynak: D.M.İ.G.M., 1984, a.g.bülten, s. 358'den.

Tablo 1’de görüldüğü gibi, en sıcak ay ortalama 25.6 °C ile temmuz, en soğuk ay ortalama –3.6 °C ile ocak ayıdır. Karasallığın bir sonucu olarak 28.8 °C’ yi bulan bir sıcaklık amplitüdü ortaya çıkmaktadır. Aralık, ocak ve şubat en soğuk; haziran, temmuz ve ağustos ise en sıcak aylar olarak belirir. Mutlak maksimum sıcaklıklar 18.3 °C (ocak) ile 41.8 °C (ağustos) arasında değişmektedir. Mutlak minimum sıcaklıklar –30.3 °C ‘ye kadar (aralık) düşmektedir.

Tablo 2. İğdir ve Tarım İşletmesi Çevresinde Mevsimlik Ortalama Sıcaklıklar (°C).

Mevsim	Kış	İlkbahar	Yaz	Sonbahar
İğdir	-1.6	11.8	24.0	12.3
D.Ü.Ç.	-0.4	12.8	25.5	13.9

Kaynak: a.g.bülten, 1984, s.358.

İğdir rasat istasyonunun 44 yıllık rasat sonuçlarına göre, ortalama yağış 257.6 mm’dir. Devlet Üretme Çiftliği rasat istasyonunun 14 yıllık ortalamalarına göre ise yıllık ortalama yağış 229.0 mm kadardır. En fazla yağış miktarıyla mayıs ayı dikkat çekmektedir (46.1 mm.). En düşük yağış miktarı ise 10.2 mm ile ağustos ayında görülmektedir (Tablo 3).

Tablo 3. Aylık Ortalama Yağışlar (mm).

Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
Yağış tutarı	18.3	16.1	22.0	29.5	46.1	33.6	13.2	10.2	13.6	24.0	18.0	13.4	257.4

Kaynak: a.g.bülten, s.359’dan

Yağışların mevsimlere dağılışında bir düzensizlik görülür. Nitekim yağışların %18.4’ü kış, %38.0’ı ilkbahar, %22.2’si yaz ve %21.4’ü sonbahar mevsiminde düşmektedir (Tablo 4).

Tablo 4. Yağışların Mevsimlere Dağılışı.

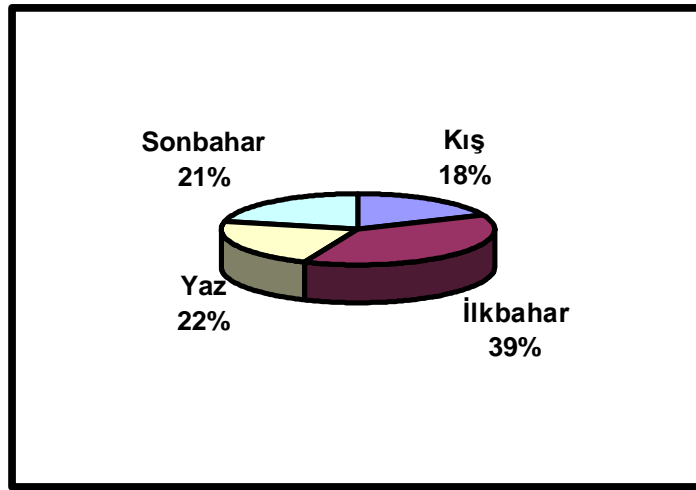
Mevsimler	Kış	İlkbahar	Yaz	Sonbahar
Mevsimlik yağış miktarı (mm)	47.8	97.6	560	54.6
Mevsimlere göre %’si	18.4	38.0	22.2	21.4

Kaynak. a.g. bülten, 1984, s.359’dan.

Demek ki yörede, ilkbahar yaz başı yağış maksimumu (%51) ile karasal yağış rejimi hâkimdir.

Sahada kar yağışlı günler sayısı 12.7 gün, karla örtülü günler sayısı ise 32.5 gündür. Kar yağışı özellikle aralık ve mart ayları arasındaki dönemde görülmektedir. Yağan karın eridiği ve uzun süre yerde kalmadığı dikkati çekmektedir.

Yörede en fazla batı sektörlü rüzgârlar (SW,W,NW) esmekte olup bunları, kuzeyden esenler izlemektedir. 16 yıllık ortalamalara göre yıllık ortalama rüzgâr hızı 1.5 m/sn olup, yıl içinde farklılıklar gösterebilmektedir.

Şekil 1. Yağışların Mevsimlere Dağılışı.

Kısaca, Thornwaite metoduna göre sahada yarı kurak, ikinci derecede mezotermal, su fazlası olmayan veya pek az olan ve kontinental şartlara daha yakın bir iklim tipi görülmektedir^v.

Kâzım Karabekir Tarım İşletmesi'nin de bulunduğu Doğu Iğdır Ovası'nın en önemli akarsuları Aras ırmağı ve Aşağı Karasu çayıdır. Iğdır Ovası'nı dış drenaja bağlayan Aras ırmağı ovanın doğu ve kuzey sınırını çizmekte olup yağış miktarı çok az olan ovanın, en önemli su kaynağıdır. Dil Ovası'nın kuzeybatı kesimindeki kaynaklarla beslenen Aşağı Karasu çayı ise Türkiye-İran sınırını çizerek Aras ırmağına dökülmektedir.

Sahada genel olarak *azonal topraklar* grubu içinde yer alan alüvyal ve kollüvyal topraklar yaygındır. Dil ovasının hemen hemen tamamı, Aras ırmağının geçmiş jeolojik zamanlardaki taşkınları ve yatak değişimleri

sonucu oluşan alüvyal topraklarla kaplıdır. Sahanın güneybatısında ise, Ağrı dağlarının yamaçlarındaki tepelik alanlarda bulunan birikinti koni ve yelpazeleri üzerinde gelişen kollüvyal topraklar uzanır. İşletme arazisini oluşturan topraklarda tarımsal faaliyetin gelişmesini engelleyen drenaj ve çoraklık problemleri mevcuttur. Yeterli arazi potansiyeline sahip olmasına rağmen daha sonra ayrıntılı olarak bahsedileceği gibi, sahanın doğal çevre özellikleri bu potansiyelin yeterince değerlendirilmesini zorlaştırmaktadır.

B- Ekonomik Faaliyetler

Ekim-Biçme Faaliyetleri

Tarım işletmesinin toplam arazi varlığı 187.116 da. olup bunun 47.100 da'lık kısmı sulanabilir arazilerden oluşmaktadır. Ancak, 2001 yılı verilerine göre bu toprakların yalnız 7.100 da'lık kısmında sulama yapılabilmektedir. Geriye kalan 40.000 da'lık kısmında ise tuzluluk ve alkalilik nedeniyle, ıslah çalışmaları yapılması gerekmektedir.

Tablo 5. Kâzım Karabekir Tarım İşletmesi'nin Arazi Kullanılış Durumu (2001).

Yararlanma şekli	Alan (da)	%'si
Ekili-dikili alanlar	1.721	0.9
Nadas	6.120	3.3
Çayır-mera	60.884	32.5
Tarım dışı alanlar	118.311	63.2
Toplam	187.116	100

Kaynak: Kâzım Karabekir Tarım İşletmesi kayıtlarından derlenmiştir.

Tablo 5'te de görüldüğü gibi, işletme alanının % 60'dan fazlasını kültür dışı araziler oluşturmaktadır. Kültür dışı arazilerin (118.391 da.) %80'nini dağlık alanlar teşkil etmektedir. Bunu %6.6'lık oran ile çorak araziler izler (12.491 da). Ekili dikili alanlar, nadas arazileri ile birlikte işletme arazilerinin ancak %4.2'sine tekabül etmektedir (7.841 da). Buna karşılık çayır-mera alanları %32.5 gibi önemli bir paya sahiptir (60.884 da). Zaten işlemedeki temel ekonomik faaliyet hayvancılıktır.

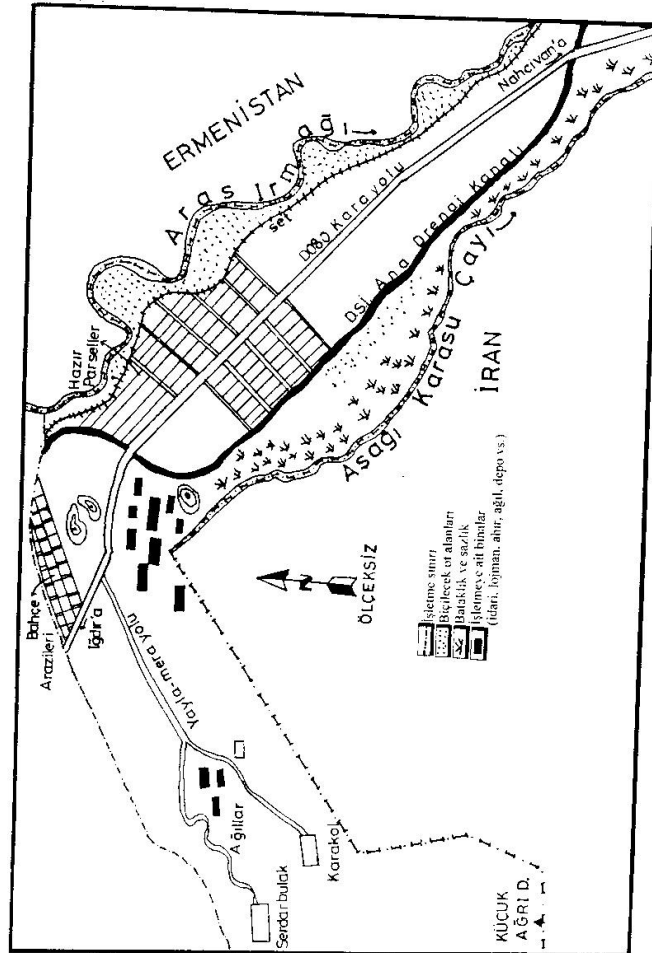
2001 yılı rakamlarına göre ekili-dikili alanların %39'u yonca ve korunga gibi yem bitkilerine ayrılmıştır. Bu alanda tahılların payı, 551 da'lık alanda ekimi yapılan arpa ile sınırlıdır. Ekili dikili alanlarda sebze ve meyve üretimi yapılan alanlar dikkate alınmayacak kadar

azdır. Park ağaçlandırma, kavaklık ve diğer kullanışlar ise %29'luk (500 da) bir paya sahiptir (Tablo. 6-7).

Tablo 6. Ekili-Dikili Alanların Ürünler'e Göre Kullanış Durumu (2001).

Yararlanma şekli	Alan (da)	%'si
Yem bitkileri	670	39
Tahıllar (arpa)	551	32
Kavaklık, park ağaçlandırma, diğer	500	29
Toplam	1721	100

Kaynak: Kâzım Karabekir Tarım İşletmesi Kayıtlarından derlenmiştir.

Şekil 2. Kâzım Karabekir Tarım İşletmesi'nde Arazi Kullanım Durumu.

Tablo 7. Yem Bitkileri ve Hububat Ekim Alanları, Cinsi, Çeşidi ve Üretim Amacı (2001).

Ekilen ürün	Ürün çeşidi	Alanı (da)	Üretim Amacı
Yonca	Kayseri	270	Ot üretimi
Korunga	Adi	400	Ot üretimi
Arpa	Kalaycı-97	551	Mahsul

Kaynak: Kâzım Karabekir Tarım İşletmesi Kayıtlarından derlenmiştir.

Anlaşılabacağı gibi, oldukça geniş bir alana sahip olan Kâzım Karabekir Tarım İşletmesi'nde, ekip-dikme faaliyetleri önemli yer tutmaz. Çünkü, %80'nini dağlık alanların oluşturduğu tarım dışı alanlar önemli yer tutmaktadır (118.391da). Ayrıca Doğu Iğdır Ovası'nın genel sorunu olan çoraklık ve alkalilik, tarım işletmesi arazileri için de önemli bir problemdir. Özellikle Dil Ovasında bulunan toprakların ıslah edilmesi gerekmektedir. Islah çalışmaları tamamlandığı takdirde, işletme 47.100 dekar sulanabilir tarım arazisi kazanacaktır. D.S.İ.'nin yürüttüğü Doğu Iğdır Sulama Projesi tamamlandığında, hem ürün çeşitliliğinin hem de üretim miktarlarının artacağı umulmaktadır.

Fotoğraf 1. TİGEM Kâzım Karabekir Tarım İşletmesi'nden Genel Görünüm.

Bu çalışmaların maliyetinin, 2000 yılı fiyatları ile 4 trilyon TL olacağı hesaplanmıştır. Ancak, işletmede sulama suyu sıkıntısı devam

etmektedir. Sulama şebekesinin sonunda bulunması sebebi ile Doğu Iğdır Sulama Projesi kapsamında yapılan su kanallarından işletmeye su götürülmesi mümkün olmamıştır. Yetkililere göre sorunun çözümü için, işletmenin ortasından geçen B20 su kanalının kapatılarak, B30 kanalına su verilmesi gerekmektedir.

Kâzım Karabekir Tarım İşletmesi yetkililerine göre işletmenin acil olarak ihtiyacı olan alet ve makineler ise şöyledir: İki adet rulo balya makinesi, iki yemleme vagonu, iki batöz, iki çift tekerlekli traktör, iki pick-up, bir damperli kamyon ile birer dozer, greyder ve loder.

Tablo 8. İşletmenin Tarımsal Alet ve Makine Varlığı (2001).

Makinenin Cinsi	Adeti
Traktör (Biri ağır iş makinesi, biri de kepçe olarak kullanılmaktadır.)	15
Bıçerdöver (1'si arızalı)	2
Binek oto, arazi taşıtı, pick-up, kamyon, otobüs, su tankeri	10
Süt sağma makinesi	2
Yem kırma karıştırma tesisi	1
Çim biçme makinesi	1
Batöz	1
Balya makinesi (galigani-1, rulo-1)	2
Çayır biçme makinesi (tamburlu 4, aktif 2)	6
Mısır silaj makinesi	1
Hububat ekim makinesi (Pnömatik 2, klasik 1)	3
Tesviye küreği	4
Pülvarizatör (holder 4, sırt pülvarizatörü 2)	6
Suni gübre atma makinesi ve çiftlik gübresi atma makinesi	6
Pulluk (döner kulaklı 5, 5 sokulu 1, 4 sokulu 2)	8
Akaryakıt tankı ve su tankı	5
Elektro motopomplar (sulama suyunda 2, İçme suyunda 3, yayla hayvan içme suyunda 2)	7

Kaynak: Kâzım Karabekir Tarım İşletmesi Kayıtları.

Kâzım Karabekir Tarım İşletmesi yetkililerine göre işletmenin acil olarak ihtiyacı olan alet ve makineler ise şöyledir: İki adet rulo balya makinesi, iki yemleme vagonu, iki batöz, iki çift tekerlekli traktör, iki pick-up, bir damperli kamyon ile birer dozer, greyder ve loder.

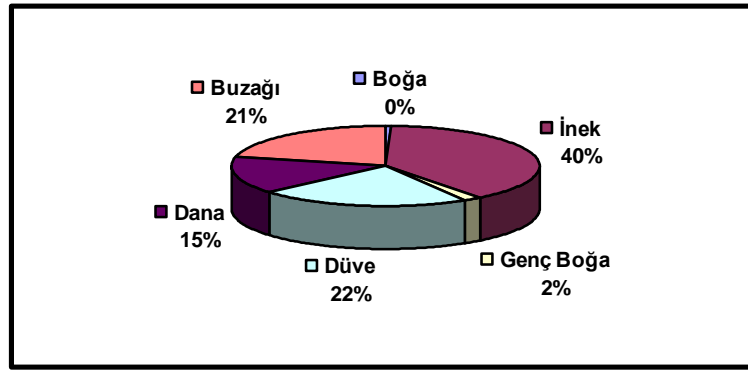
Hayvancılık Faaliyetleri

İşletmede doğal çevre şartları sebebiyle hayvancılık faaliyetleri, ekip-biçme faaliyetlerinden daha önemli bir ekonomik faaliyettir. 2001 yılı itibariyle işletmede 4646 koyun ve 619 sığır olmak üzere, toplam 5264 baş hayvan beslenmekteydi. Yani işletmenin hayvan varlığının %88'inden fazlasını küçükbaş hayvanlar (koyun) oluşturmaktaydı.

Tablo 9. Kâzım Karabekir Tarım İşletmesi'nin Büyükbaş Hayvan Varlığı (2001).

Boğa	İnek	Genç Boğa	Düve	Dana	Buzağı	Toplam (Baş)
3	242	12	136	93	133	619

Kaynak: Kâzım Karabekir Tarım İşletmesi Kayıtlarından Derlenmiştir.

Şekil 3. Kâzım Karabekir Tarım İşletmesinin Büyükbaş Hayvan Varlığı.

Sığırcılık şubesinde toplam 1000 başlık kapalı ve yarı açık sistem 13 ahır ve 270 başlık sağım tesisi mevcuttur. Koyunculuk şubesinde ise 1000'er başlık 8 ağıl bulunmaktadır. İşletme 1988 yılında Brucellosis hastalığı nedeniyle, sığırcılık faaliyetine ara verilmiştir. 1995 yılında esmer, limousin, Jersey ve bunların melezleri ile faaliyete tekrar başlanmıştır. 2000 yılı 4537 sayılı karar ile de özellikle etçi ırk olan *limousin* ve *brangus* ırkı boğaların beslenmesi kararı alınmıştır.

İşletmede 1994 yılında 9152 *mor karaman* cinsi koyun beslenmekteydi. 2001 yılında bu rakamın 4645'e gerilediği görülüyor. Yine 1990 yılında 12509 olan toplam hayvan sayısı 2001 yılında 5265'e kadar düşmüştür. Hayvan sayılarındaki bu gerilemede, 1990'dan sonra Ağrı Dağı

İğdır Kâzım Karabekir Tarım İşletmesi

eteklerindeki yaylaların terör olayları nedeniyle kullanılamaması önemli rol oynamıştır. Ayrıca, bu dönemde ahır ve ağılların önemli ölçüde hasar görmüş olması bunda etkili olmuştur.

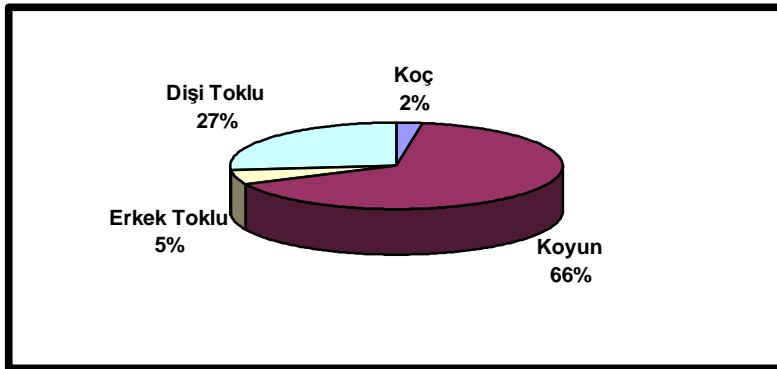

Fotoğraf 2. Kâzım Karabekir Tarım İşletmesi'nden Bir Görünüm.

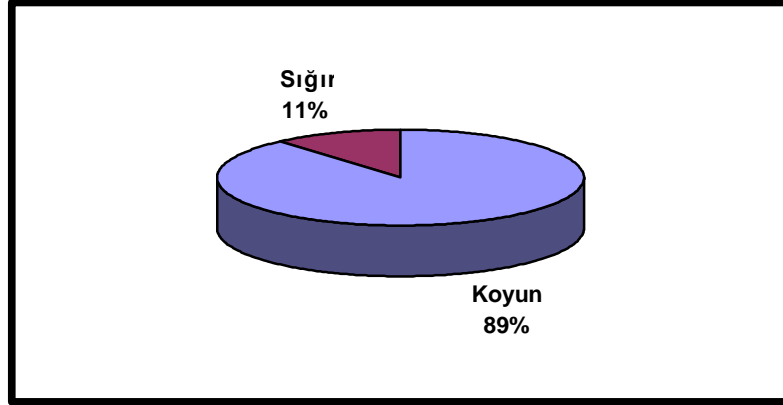
Tablo 10. Kâzım Karabekir Tarım İşletmesi'nin Küçükbaş Hayvan Varlığı (2001).

Koç	Koyun	Erkek toklu	Dişi toklu	Toplam
110	3057	238	1240	4845

Kaynak: Kâzım Karabekir Tarım İşletmesi Kayıtlarından derlenmiştir.

Şekil 4. Kâzım Karabekir Tarım İşletmesi'nin Küçükbaş Hayvan Varlığı.

Şekil 5. Kâzım Karabekir Tarım İşletmesi'nin Hayvan Varlığı.

Fotoğraf 3. İşletmede Sığır Sayısının Bin Başa Çıkarılması Hedeflenmektedir.

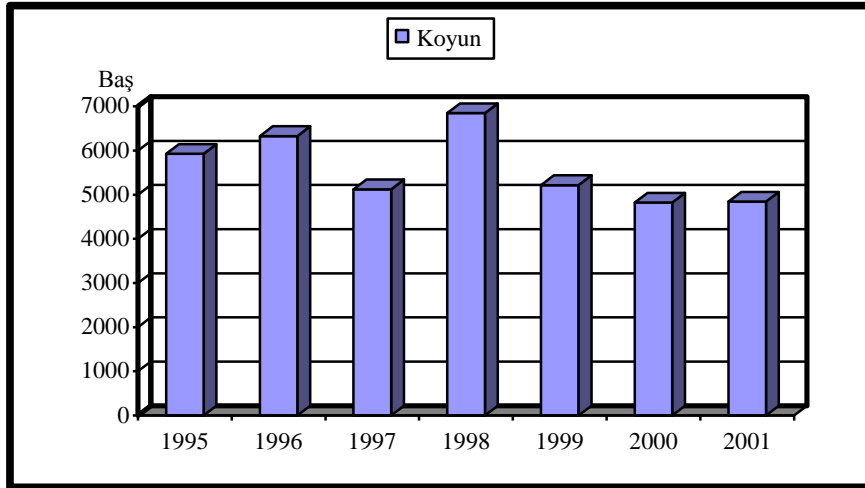
İşletmede *Esmir Limousin* ve bunların melezleri olan sığır ırkları yetiştirilmektedir. Esmir ırkı sığırlar et ve süt verimi yönünden verimli ırk olup, erkekler 900-1000 kg. ve dişiler 550-600 kg. canlı ağırlığa ulaşabilmektedir. Bunlardan günlük 15 kg. kadar süt elde edilebilir. İşletmenin günlük süt üretimi 700-750 lt kadardır. Limousin ırkı sığırlar ise

sadece et üretimi için beslenmekte olup, erkeklerde 750-800 kg ve dişilerde 500 kg canlı ağırlığa ulaşabilmektedir.

Tablo 11. Kâzım Karabekir Tarım İşletmesi'nde Hayvan Varlığının Yıllara Göre Durumu.

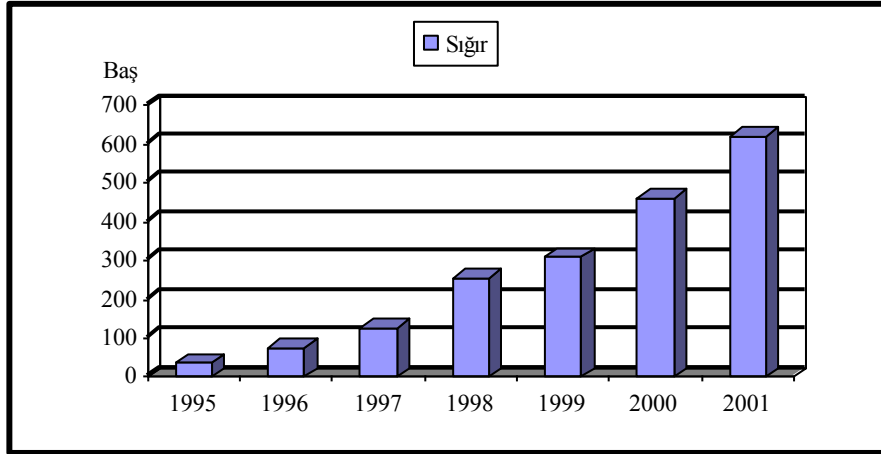
Yıllar	Sığır	Koyun	Toplam (Baş)
1995	36	5925	5961
1996	75	6329	6404
1997	128	5123	5151
1998	253	6850	7103
1999	309	5217	5526
2000	460	4824	5284
2001	619	4845	5464

Kaynak: Kâzım Karabekir Tarım İşletmesi kayıtlarından derlenmiştir.

Şekil 6. Kâzım Karabekir Tarım İşletmesi'nde Koyun Varlığının Yıllara Göre Durumu.

Sığırlar yılın belirli dönemlerinde ihale usulü ile kasaplık olarak satılmaktadır. Ayrıca yöre halkı işletmeden kurbanlık hayvan da temin edebilmektedir. İşletmede elde edilen az miktardaki süt ise İğdır kent merkezinde toptan satılmaktadır. Kâzım Karabekir Tarım İşletmesi'nde kümes hayvancılığı yapılmamaktadır.

Şekil 7. Kâzım Karabekir Tarım İşletmesi'nde Sığır Varlığının Yıllara Göre Durumu.

Sonuç ve Öneriler

1- Kâzım Karabekir Tarım İşletmesi 187.116 da'lık bir araziye sahip olmasına rağmen, bunun sadece 47.100 da'ı sulanabilir arazilerden oluşmaktadır. Sulanabilir arazilerin 40.000 da'mda ise tuzluluk ve alkalilik problemi vardır. Bu topraklar ıslah edilerek tarıma kazandırılmalı ve tarımsal faaliyetler geliştirilmelidir.

2- İşletmede esas ekonomik faaliyet hayvancılıktır. Hayvancılığı geliştirme imkânları da mevcuttur. Mevcut mera alanları ve kuru ot sağlama imkânları yeterlidir. Zaten sığır sayısını 1000 ve koyun sayısını 15 000 başa çıkarılması hedeflenmektedir. Bunun için bir an önce gerekli girişimler yapılmalıdır.

3- İşletmede yem bitkileri dışında sadece arpa yetiştirilmektedir. Uygun ürünler ekilerek ürün çeşitliliği sağlanabilir. Bunun için öncelikle, yukarıda da belirtildiği gibi 40.000 dekarı bulan tuzluluk ve alkalilik sorunu olan arazilerin ıslah edilmesi şarttır. Böylece işletmede buğday, şekerpancarı, pamuk, çeşitli sebze ve meyvelerin tarımı yapılabilecektir.

4- Ağrı Dağı eteklerindeki mera alanlarına su götüren Hayvan Su İçme Şebekesinin tadilatından geçirilmesi gerekmektedir. Ayrıca işletme Doğu İğdir sulama projesinin sonunda bulunduğu için zaman zaman işletme

arazilerinde su sıkıntısı yaşanmaktadır. Bunun sorun D.S.İ. ile işbirliği yapılarak çözümlenmelidir.

5- Tarım işletmesi zengin bir alet ve makine varlığına sahiptir (Tablo 8). Ancak bunların çoğu model olarak eski ve çalıştırılmaları oldukça pahalıya mal olan makinelerdir. Bunların verimliliğini arttırmak ve masraflarını azaltmak için yenilenmeleri gerekmektedir. Ayrıca daha önce söz edilen ve işletmenin ihtiyacı olan, makineler en kısa sürede temin edilmelidir.

6- Tarım işletmesinin idari binaları ve misafırhane gibi sosyal tesisleri ülkemize yakışır hale getirilmelidir. İşletmenin bir sınır bölgesinde bulunduğu unutulmamalıdır.

7- Tarım işletmesi zarar eden bir kuruluştur. Bunun bir çok doğal ve beşerî nedeni vardır. Tuzluluk ve alkalilik nedeniyle tarım arazilerinden tam olarak faydalanılamaması, ürün çeşitliliği sağlanamadığı için ekonomik anlamda ekip-biçme faaliyetlerinin yapılamaması, terör olayları sebebiyle kesintiye uğrayan hayvancılık faaliyetlerinin tekrar eski seviyesine ulaşamaması burada sayılabilir. Bunun için en akılcı çözümün, işletmenin özelleştirilerek daha verimli bir şekilde yeniden yapılandırılması olacağı kanaatindeyiz.

Sonuç olarak, Kâzım Karabekir Tarım İşletmesi'nin ülke ekonomisine yük olduğu söylenebilir. İşletme tarım ve özellikle hayvancılık için önemli potansiyele sahiptir. Bunun için işletmede mevcut imkânların en verimli şekilde kullanılabileceği bir yapıya kavuşturulmalıdır. Böylece, en azından ülke ekonomisine yük olmaktan kurtulacağını umuyoruz.

KAYNAKLAR

- ALIM, M., 1998, Doğu Iğdır Ovası'nda Doğal Çevre Sorunları. Atatürk Üniv. Sosyal Bilimler Enst. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.
- DOĞANER, S., 1988-1992, *Türkiye'de Tarım İşletmeleri ve Faaliyetleri*. İstanbul Üniv. Edebiyat Fak. Coğrafya Bölümü, Coğrafya Dergisi., Sayı: 3, İstanbul.

- DÖNMEZ, Y., 1984, Umumi Klimatoloji ve İklim Çalışmaları. İstanbul Üniv.Yay. No: 2566, Coğrafya Enst. Yay. No: 102, İstanbul.
- GARİPOĞLU (FARIMAZ), N., 1995, *Coğrafi Özellikleri Yönünden Ulaş Devlet Tarım İşletmesi*. Türk Coğrafya Kurumu, Türk Coğrafya Dergisi, Sayı: 30, İstanbul.
- GÜNER, İ., 1993, İlimiz Iğdır. Milli Eğitim Müdürlüğü Koruma ve Yaşatma Derneği Yayını, Yay. No:1, Iğdır.
- IĞDIR VALİLİĞİ, 1998, Türkiye Cumhuriyeti'nin 75. Yılında IĞDIR. İstanbul.
- KIRIMHAN, S., 1974, Iğdır Devlet Üretim Çiftliği Arazisinde Drenaj Sorununun Çözümü ve Çorak Toprakların Islah Olanakları. Atatürk Üniv. Yay. No: 166, Arş. No: 110, Erzurum.
- NİŞANCI, A., 1979, Iğdır ve Çevresinde Uygulamalı İklim Çalışmaları. Atatürk Üniv.Fen-Ed.Fak. Coğrafya Böl. (Basılmamış Doçentlik Tezi). Erzurum.
- D.S.İ., 1970, Iğdır Projesi Planlama Raporu (Cilt I.-II.). DSİ Matbaası, Ankara.
- D.M.İ.G.M., 1984, Ortalama Ekstrem Sıcaklık ve Yağış Değerleri Bülteni, Ankara.
- Kâzım Karabekir Tarım İşletmesi Kayıtları, Bülten Harita ve Raporlar.

NOTLAR

- ⁱ GARİPOĞLU (FARIMAZ), N., 1995, *Coğrafi Özellikleri Yönünden Ulaş Tarım İşletmesi*. Türk Coğrafya Kurumu, Türk Coğrafya Dergisi , Sayı: 38, s. 358, İstanbul.
- ⁱⁱ GÜNER, İ., 1993, İlimiz Iğdır. Milli Eğitim Müdürlüğü Koruma ve Yaşatma Derneği Yayını, Yay. No: 1, s.12, Iğdır.
- ⁱⁱⁱ DSİ, 1970, Iğdır Projesi Planlama Raporu (Cilt I-II.) DSİ Matbaası, s.17, Ankara
- ^{iv} D.M.İ.G.M., 1984, Ortalama Ekstrem Sıcaklık Ve Yağış Değerleri Bülteni, s. 365. Ankara.
- ^v DÖNMEZ Y.,1984, Umumi Klimatoloji ve İklim Çalışmaları. İstanbul üniv. Yay. No: 2566, Coğ. Enst. Yay. No: 102, İstanbul, s. 257-259.